

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Poláchem v právní věci žalobce: **L. H.**, bytem, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 7. 4. 2017, č.j. 560 617 2605/315-LP,

t a k t o :

- I. Žaloba **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladu řízení.
- III. Žalované **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í

I. Vymezení věci

Žalobce se domáhal zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalované (dále též „napadené rozhodnutí“). Napadeným rozhodnutím žalovaná zamítla námitky žalobce a potvrdila rozhodnutí žalované ze dne 23.2.2017, č.j. R-23.2.2017-425/560 617 2605. Žalovaná přitom zamítla žádost žalobce o přiznání starobního důchodu, a to pro nesplnění podmínek ustanovení § 28 a § 74 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“).

II. Obsah žaloby

Žalobce především uvedl, že dne 24.3.2016 podal na MSSZ Brno žádost o starobní důchod. Současně požádal, aby při stanovení vzniku nároku na důchod bylo přihlédnuto k tomu, že v době od 1.7.1985 do 26.6.1995 pracoval v kategorii IAA v uranových dolech. Pracovní poměr zde musel ukončit ze zdravotních důvodů, což doložil potvrzením státního podniku D. a dohodou o rozvázání pracovního poměru ze dne 28.6.1995. Žalovaná pak zamítla jeho žádost o starobní důchod, neboť nemá v pracovní kategorii IAA odpracováno 7,5 roků, ale jen 7 roků a 150 dnů. Žalobce do žádosti současně uvedl, že žádá o odstranění tvrdosti zákona s přihlédnutím k dodatku č. 4 Příkazu ministra č. 30/2006. V rozhodnutí se žalovaná nevyjádřila, zda tvrdosti vyhoví či nikoliv. Proto podal proti rozhodnutí žalované námitky. Znovu požádal, aby bylo přihlédnuto k dodatku č. 4 Příkazu ministra. Žalovaná však v napadeném rozhodnutí uvedla, že o odstranění tvrdosti zákona s přihlédnutím k příkazu bude rozhodnuto v následném řízení. Dle názoru žalobce měla žalovaná dostatek času, aby o odstranění tvrdosti zákona rozhodla. Žalobce se domníval, že rozhodnutí o odstranění tvrdosti zákona bude součástí rozhodnutí o nároku na starobní důchod, případně bude řízení přerušeno až do doby, než bude o odstranění tvrdosti rozhodnuto. Žalobce se pak obává toho, že žalovaný o tvrdosti zákona nerozhodne a žalobce nebude moci v řádné době podat žalobu proti jejímu rozhodnutí. Napadené rozhodnutí považuje za vadné, neboť při rozhodnutí nebylo přihlédnuto k žádosti o odstranění tvrdosti zákona dle dodatku č. 4 Příkazu ministra č. 30/2006.

Závěrem žalobce uvedl, že žádá o zrušení napadeného rozhodnutí a domáhá se toho, aby bylo přihlédnuto k dodatku č. 4 Příkazu ministra č. 30/2006, současně s přihlédnutím k ukončení pracovního poměru v pracovní kategorii I AA, a to ze zdravotních důvodů. Požádal o přiznání starobního důchodu zpětně v 59 letech.

III. Vyjádření žalované k žalobě

Žalovaná ve vyjádření především popsala institut odstranění tvrdosti zákona a jeho aplikaci. Současně uvedla, že tvrdost předpisů se projeví až při jejich aplikaci, a tudíž musí žádosti občana o odstranění tvrdosti předcházet vydání rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení. Rozhodnutí o odstranění tvrdosti, je-li tvrdost shledána, pak zavazuje orgán sociálního zabezpečení k tomu, aby v dalším řízení aplikoval právní předpisy určeným způsobem. Typicky bude orgán sociálního zabezpečení zavázán k tomu, aby považoval bez ohledu na skutkový stav určitou zákonnou podmínku za splněnou. V posuzovaném případě tedy žalovaná nejprve zamítla žádost žalobce pro nesplnění podmínek ustanovení § 28 a § 74 zákona o důchodovém pojištění, resp. toto své rozhodnutí k námitkám potvrdila. Teprve následně mohla na jeho případ aplikovat případnou tvrdost zákona. O žádosti

žalobce o odstranění tvrdosti zákona žalovaná rozhodla rozhodnutím ze dne 6.6.2017, č.j. R-6.6.2017-425/560 617 265, a to tak, že ji zamítla, neboť vykonával zaměstnání v I. AA uran až do data 31.12.1992 a nárok na starobní důchod dle dodatku č. 4 mu tak nevznikl.

IV.

Replika žalobce

Žalobce v replice zdůraznil, že skutečně odpracoval v zaměstnání v I. AA pracovní kategorii v hornictví se stálým pracovištěm podzemí 7 let a 150 dnů. Dle jeho názoru mělo být o žádosti o nároku na starobní důchod stejně jako o žádosti o odstranění tvrdosti rozhodováno současně. Žalobce řádně doložil, že k ukončení pracovního poměru došlo ze zdravotních důvodů, a tudíž nemohl ukončení ovlivnit a odpracovat těch zbývajících 32 dnů, které chyběly do 7,5 roku. Dle jeho názoru je odstranění tvrdosti (zmírnění) zákonem institut zřízený právě pro takové případy, kdy k získání nároku na důchod není splněna jedna z podmínek. Žalobce požadoval, aby mu byla doba zaměstnání v I. AA kategorii uznána celá, a to i s přihlédnutím k chybějícím 32 dnům a byl mu tak přiznán starobní důchod od 59 roku věku.

V.

Jednání před soudem

Žalobce při jednání především uvedl obdobné skutečnosti jako v žalobě. Zdůraznil, že pracovní poměr ukončil ze zdravotních důvodů, neboť měl zakázáno fárat. Pracoval v podzemí a má nárok na starobní důchod. Od roku 1995 je v invalidním důchodu, přičemž však nemá nárok na vyšší II. stupeň invalidity. Rovněž se ohradil proti nespravedlnosti režimu.

Žalovaná při jednání především popsala aplikaci institutu k odstranění tvrdosti zákona. Žádosti o odstranění tvrdosti zákona lze vyhovět, pokud byl pracovní poměr ukončen ze zdravotních důvodů, avšak stalo se tak před 31.12.1992, kdy byly zrušeny pracovní kategorie. Žalobce skončil pracovní poměr v roce 1995, a to již není možné žádosti o odstranění tvrdosti zákona vyhovět. Dle žalované by mohl požádat o vyšší stupeň invalidity.

VI.

Posouzení věci krajským soudem

Žaloba byla podána v zákonné dvouměsíční lhůtě (§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního – dále jen s.ř.s.), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s.ř.s) a jde o žalobu přípustnou (zejména § 65, § 68 a § 70 s.ř.s.).

Napadené rozhodnutí žalované krajský soud přezkoumal v řízení podle části třetí, hlavy II, dílu 1, § 65 a následujících s.ř.s. v mezích uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s.ř.s), ověřil přitom, zda rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout

z úřední povinnosti, a vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání rozhodnutí (§ 75 odst. 1 s.ř.s.).

Krajský soud v Brně dospěl k závěru, že žaloba není důvodná. Soud při svém rozhodování vyšel z následujících skutečností, úvah a závěrů.

Soud k věci uvádí, že pro nárok na starobní důchod má rozhodující význam doba pojištění a důchodový věk. Mezi účastníky pak není sporné, že žalobce získal v I. pracovní kategorii, tj. zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných uranových dolech dobu pojištění v délce 7 let a 150 dnů. Jeho zaměstnání v I. pracovní kategorii pak trvalo i ke dni 31. 12. 1992.

Podle § 74 zákona o důchodovém pojištění, *nároky na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle předpisů platných před 1. lednem 1996 po odpracování stanovené doby zaměstnání v I. pracovní kategorii nebo v I. (II.) kategorii funkcí zůstávají zachovány. Snížená věková hranice pro vznik nároku na starobní důchod se přitom považuje pro účely tohoto zákona za důchodový věk.*

Podle § 174 odst. 1 zák. č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném ke dni 31.12.1995 (dále jen „zákon o sociálním zabezpečení“) *občan, který vykonával před 1. lednem 1993 zaměstnání I. pracovní kategorie, popřípadě službu I. nebo II. kategorie funkcí, má po 31. prosinci 1992 nárok na starobní důchod též, jestliže byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl věku alespoň*

a) 56 let, byl-li zaměstnán nejméně 14 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a), popřípadě 9,5 roku, jde-li o takové zaměstnání v uranových dolech, nebo 19 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až h) anebo 19 roků ve službě I. kategorie funkcí,

b) 57 let, byl-li zaměstnán nejméně 13 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a), popřípadě 9 roků, jde-li o takové zaměstnání v uranových dolech, nebo 18 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až h) anebo 18 roků ve službě I. kategorie funkcí,

c) 58 let, byl-li zaměstnán nejméně 12 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a), popřípadě 8 roků, jde-li o takové zaměstnání v uranových dolech, nebo 16 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až h) anebo 16 roků ve službě I. kategorie funkcí nebo 17,5 roku ve službě II. kategorie funkcí, nebo

d) 59 let, byl-li zaměstnán nejméně 11 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a), popřípadě 7,5 roku, jde-li o takové zaměstnání v uranových dolech, nebo 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až l) anebo 15 roků ve službě I. nebo II. kategorie funkcí.

(2) Podmínkou vzniku nároku na starobní důchod podle odstavce 1 je, že zaměstnání I. pracovní kategorie nebo služba I. nebo II. kategorie funkcí trvaly ke dni 31. prosince 1992; za zaměstnání se pro tyto účely považují i náhradní doby a doby uvedené v § 5 odst. 1 a v § 6 odst. 1 nařízení vlády Československé socialistické republiky č. 117/1988 Sb.

Podle § 14 odst. 1 písm. a) zákona o sociálním zabezpečení do I. pracovní kategorie jsou zařazena zaměstnání, v nichž se vykonávají soustavně a v průběhu kalendářního měsíce převážně práce rizikové, při kterých dochází k častým a trvalým poruchám zdraví pracujících působením škodlivých fyzikálních a chemických vlivů, a to zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech.

Ve smyslu ustanovení § 174 odst. 1 písm. d) zákona o sociálním zabezpečení žalobce nesplnil zde stanovenou podmínku, neboť zaměstnání v I. pracovní kategorii v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných uranových dolech trvalo 7 let a 150 dnů, ačkoliv toto ustanovení ke splnění přiznání nároku na starobní důchod v 59 letech vyžaduje délku zaměstnání 7, 5 roku. Žalobce tuto skutečnost ani nerozporoval.

Námítky žalobce směřovaly především proti institutu k odstranění tvrdosti předpisů o sociálním zabezpečení.

Institut odstranění tvrdosti je upraven v ustanovení § 106 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

Podle odstavce 1 tvrdost předpisů o sociálním zabezpečení lze odstranit na základě písemné a odůvodněné žádosti občana, v jehož prospěch má být tvrdost odstraněna. V nové žádosti o odstranění tvrdosti nemohou být uplatněny stejné důvody, které již obsahovala žádost původní; při opakování těchto důvodů bude nová žádost odložena a žadatel bude o tomto vyrozuměn. Na řízení o žádosti o odstranění tvrdosti se nevztahují obecné předpisy o správním řízení. Řízení o žádosti o odstranění tvrdosti nelze zahájit, popřípadě v něm pokračovat, po dobu, po kterou probíhá přezkumné řízení soudní.

Podle odstavce 2 rozhodnutí o žádosti o odstranění tvrdosti předpisů o sociálním zabezpečení jsou vyloučena ze soudního přezkumu.

Jak plyne i z komentářové literatury (komentář k § 106 v ASPI) tak o odstranění tvrdosti zákona lze účinně požádat až teprve po vydání rozhodnutí o žádosti o důchod-
teprve z takového rozhodnutí je zřejmé, co nebylo započteno, či jinak zohledněno, a tedy v čem dotyčná osoba tvrdost zákona může spatřovat. Dokonce by měla být předčasná žádost o odstranění tvrdosti zákona odložena pro neopodstatněnost. Žalovaná pak v napadeném rozhodnutí žalobce informovala, že o jeho žádosti bude rozhodnuto v následném řízení (viz. poslední věta napadeného rozhodnutí). Jak plyne ze shora uvedeného, tak žalovaná nepochybila, pokud o žádosti rozhodla až po rozhodnutí o námitkách.

Soud k věci dále uvádí, že rozhodnutí ministra práce a sociálních věcí o odstranění tvrdosti zákona podle [§ 4 odst. 3](#) zákona č. [582/1991 Sb.](#), o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, je podle [§ 106 odst. 2](#) téhož zákona ve spojení s [§ 68 písm. e\)](#) s. ř. s. vyloučeno ze soudního přezkumu ve správním soudnictví; tato výluka není přitom v rozporu s požadavky [čl. 36 odst. 2](#) ve spojení s [čl. 30](#) Listiny, ani [čl. 6 odst. 1](#) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (č. [209/1992 Sb.](#)). (k tomu srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 20.11.2008, č.j. 6 Ads 35/2008-37). Ústavnost vyloučení z přezkumu soudem pak byla předmětem posouzení Ústavního soudu. V usnesení Ústavního soudu ze dne

7.11.2013, č.j. III ÚS 1924/13-1 je pak mj. uvedeno: „Jako neopodstatněnou je nutné rovněž odmítnout námitku stran protiústavního postupu při posuzování stěžovatelovy žádosti o odstranění tvrdosti zákona. Ústavní soud především vycházel z již dříve deklarované skutečnosti, že rozhodnutí ministra práce a sociálních věcí o žádosti o odstranění tvrdosti předpisů o sociálním zabezpečení je vyloučeno ze soudního přezkumu (srov. § 106 odst. 1 a 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů). Neexistuje-li totiž veřejné subjektivní právo, není zde nic, co by byl soud kompetentní přezkoumávat a na čem by mohl být stěžovatel činností moci výkonné krácen. Na odstranění tvrdosti není právní nárok a je na zvážení ministra, zda s přihlédnutím k okolnostem každého jednotlivého případu žádosti vyhoví či nikoli (srov. např. usnesení sp. zn. IV. ÚS 51/02 ze dne 19. 4. 2002 nebo usnesení sp. zn. II. ÚS 154/04 ze dne 23. 8. 2004; všechna citovaná rozhodnutí jsou dostupná z: www.nalus.usoud.cz). Na základě podobných principů funguje např. institut milosti prezidenta republiky. Přestože se lze se stěžovatelem ztotožnit v závěru, že právní řád materiálního právního státu nemůže obsahovat žádnou "absolutně neomezenou pravomoc", lze přesto pravomoci nezasahující do základních práv a svobod jednotlivců vyloučit ze soudního přezkumu (a contrario čl. 36 odst. 2 Listiny). Jestliže tedy ministr v případě stěžovatele neshledal důvody pro mimořádné řešení jeho situace cestou odstranění tvrdosti zákona, jeho rozhodnutí není svou povahou způsobilé zasáhnout do sféry veřejných práv stěžovatele.“ Jak plyne ze shora citovaných rozhodnutí, tak rozhodnutí o žádosti o odstranění tvrdosti nepodléhá soudnímu přezkumu a soud jeho zákonnost či přezkoumatelnost není oprávněn posuzovat.

V posuzovaném případě byla žádost žalobce o odstranění tvrdosti zamítnuta rozhodnutím žalované ze dne 6.6.2017, č.j. R-6.6.2017-425/560 617 2605. Jak plyne z odůvodnění tohoto rozhodnutí tak žalobci nevznikl nárok na starobní důchod, neboť žalobce získal v pracovní kategorii I.AA uran k 31.12.1992 pouze 7 let a 150 dnů, do získání 7,5 roků mu chybí 150 dnů. Podle bodu 7 písm. a) bod ab) Příkazu ministra práce a sociálních věcí č. 30/2006 Sb. o Statutu a Jednácím řádu Dávkové komise ministra práce a sociálních věcí a o pověření České správy sociálního zabezpečení k odstraňování některých tvrdostí, které by se vyskytly při provádění sociálního zabezpečení, má být kladně rozhodováno o žádosti o přiznání nebo úpravu starobního důchodu spojeného s prominutím podmínky získání doby zaměstnání se stálým pracovištěm v hlubinných dolech (tzv. I. AA pracovní kategorie) potřebné pro nárok na starobní důchod v 55 až 59 letech (§ 21 odst. 1 písm. a) nebo § 174 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, jestliže příčinou nesplnění této podmínky bylo skončení zaměstnání v I. AA pracovní kategorii ze zdravotních důvodů (za zdravotní důvody se považuje dosažení nejvyšší přípustné expozice v jiných než uranových dolech), pokud doba chybějící do příslušné potřebné doby zaměstnání v I. AA pracovní kategorii činila nejvýše 364 dnů. Žalobce takto vymezené podmínky splnil, neboť chybějící doba dle rozhodnutí činila 215 dnů a rovněž bylo zaměstnání ukončeno ze zdravotních důvodů. Předpokladem možnosti využití institutu odstranění tvrdosti zákona je však, aby k ukončení zaměstnání došlo nejpozději dne 31.12.1992, neboť po tomto datu již byly zrušeny pracovní kategorie. V posuzovaném případě žalobce ukončil pracovní poměr ze zdravotních důvodů až v roce 1995, a tudíž nebylo možné institutu k odstranění tvrdosti zákona využít.

Soud tak neshledal žádný z uplatněných žalobních bodů důvodným a nad rámec uplatněných žalobních bodů nezjistil žádnou vadu, jež by měla za následek nezákonnost

žalobou napadeného rozhodnutí a k níž by musel přihlížet z úřední povinnosti. Soud proto žalobu jako nedůvodnou podle ustanovení § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítl.

VII. Náklady řízení

Výroky II. a III. o náhradě nákladů řízení jsou odůvodněny ustanovením § 60 odst. 1 s.ř.s., když úspěšné žalované nevznikly náklady řízení nad rámec její běžné úřední činnosti a žalobkyně nebyla v řízení úspěšná, pročež nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Soud proto rozhodl tak, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto rozsudku.

P o u ě n í: Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 21. června 2018

JUDr. Petr Polách, v.r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
K. M.